

חוברת תרגול

כסף בראש – שיעורי חינוך פיננסי לכיתה ט'

מסלול: כיתה ט' חנ"מ

יצרה: רוית ראש בן ישי

שם: _____ כיתה: _____

איך עובדים עם החוברת?

- קוראים את דף התזכורת.
- שלב א' – מזהים ומתאימים · שלב ב' – מבינים ובוחרים · שלב ג' – מיישמים וכותבים.
- חזרה מסכמת ו־ בדיקה עצמית בסוף.
- רוצים עוד? המשחקים באתר: chinuch-finansi-tet-shiurim.sites.tab.bot

תזכורת – מה למדנו?

שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי

- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו
- לזהות 6 הטיות חשיבה נפוצות בהחלטות כספיות

שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון

- לזהות טכניקות שיווק בסופרמרקט, בקניון ובעולם הדיגיטלי
- להבין למה קנייה משמחת לזמן קצר בלבד
- להכיר את רעיון דחיית הסיפוקים ואסטרטגיות לתרגל אותו

שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת

- להבחין בין פישינג, סמישינג, הונאה טלפונית והנדסה חברתית
- לזהות 7 סימני אזהרה בהודעה חשודה
- להכיר כללי אבטחת מידע: סיסמה חזקה, אימות דו־שלבי, עדכונים

שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף

- להבין מה עוזר בינה מלאכותית יכול לעשות בתחום הכסף – ומה לא
- לנסח בקשה (פרומפט) ברורה לבדיקת הצעה או בניית תקציב
- לבדוק תשובה: לחשב בעצמנו, להשוות למקור אמין ולזהות טעויות

שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון

- להסביר את תפקיד הבנק המסחרי כמתווך בין מפקידים ללווים
- להשוות בין אמצעי תשלום: מזומן, כרטיס חיוב מיידי, כרטיס אשראי, אפליקציה, הוראת קבע
- לקרוא תדפיס חשבון: חובה, זכות, יתרה, תאריך ערך

שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים

- להסביר את ערך הזמן של הכסף
- לחשב ריבית פשוטה וריבית דריבית ולהשוות ביניהן
- להבין מהי ריבית הפריים ואיך היא קשורה לריבית הבנק המרכזי

שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית

- למנות את תפקידי הבנק המרכזי ולהבחין בינו לבין בנק מסחרי
- להסביר מהי אינפלציה ולמה יציבות מחירים חשובה
- לתאר את שרשרת ההשפעה של שינוי ריבית על המשק

שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי

- לחזור על 10 מושגי מפתח מכל היחידה ולקשר ביניהם
- לתכנן משחק לימודי פיננסי: מושגים, דילמות, הוראות ושאלות רפלקציה
- לשחק במשחק הלוח ובמשחק הדיגיטלי ולתת משוב לקבוצות אחרות

מצגת היחידה – כל השיעורים

- מצגת אחת לכל היחידה – 87 שקפים לפי שיעורים. מעבר: חיצים במקלדת, החלקה או הכפתורים. מצב הקרנה ממלא את המסך.
- להבחין בין צורך לרצון ובין החלטה רציונלית להחלטה רגשית
- להכיר את מושג העלות האלטרנטיבית ולהשתמש בו

מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון

- כמה משלמים או מקבלים בסך הכול?
- מה ההפרש בין האפשרויות – ומה הוא "קונה" לנו (זמן? ביטחון?)
- מה יקרה אם הריבית תעלה בנקודת אחוז אחת? נסו במחשבון.

סימולטור: קוראים תדפיס חשבון

- בנק הדוגמה בע"מ · חשבון עו"ש · נועם · ספטמבר (כל הנתונים דמיוניים)
- משיכת מזומן מכספומט
- העברה – מתנה מסבתא

מילון המושגים הפיננסיים

- חיפוש מושג:

"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה

- 2–5 שחקניות ושחקנים (או קבוצות). צריך: הלוח, קוביה, כלי משחק (מחק, פקק), 40 מטבעות נייר וחפיסות הקלפים.
- כל אחד מתחיל עם 10 מטבעות ביד ו־0 בבנק. מטילים קוביה ומתקדמים עם כיוון החיצים.
- מושג: שחקן אחר שולף קלף מושג ומקריא את ההגדרה. מנחשים את המושג (+2) או עונים על השאלה שבקלף (+1).

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	____	א. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
2. אפקט העדר	____	ב. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
3. הטיית ההווה	____	ג. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
4. שנאת הפסד	____	ד. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
5. עלות שקועה	____	ה. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
6. הטיית אישור	____	ו. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

מיינו את המילים ממאגר המילים לטבלה.

מאגר מילים: העברה מסבתא ליום הולדת · הוראת קבע לחוג · משיכת מזומן מכספומט · החזר כספי על מוצר שהוחזר · ריבית זכות על פיקדון · חיוב חודשי של כרטיס אשראי · משכורת מעבודה בחופש · עמלת פעולה

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

כתבו ליד כל פריט את האות של בן הזוג המתאים.

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	____	א. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות
2. הטיה קוגניטיבית	____	ב. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
3. דחיית סיפוקים	____	ג. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
4. מחיר ליחידה	____	ד. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
5. פישינג	____	ה. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך
6. אימות דו־שלבי	____	ו. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

א. כי אלה המוצרים הכי יקרים ב. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך

ג. כי שם קר יותר

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

א. מחיר פסיכולוגי ב. מחיר ליחידה ג. הנחת כמות

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

א. מחיר עוגן ב. מחסור ג. גובה העיניים

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

א. כי אין להם מקום אחר ב. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

ג. כדי שלא ייגנבו

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

א. מחסור ודחיפות ב. מחיר ליחידה ג. הנחת כמות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

א. האריזה הגדולה – תמיד זולה יותר

ב. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם ג. שתיהן אותו דבר

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

א. המלצה של חברה ב. תוכן ממומן – פרסומת ג. ביקורת עצמאית

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

א. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות ב. שנצא מהר ג. שנקנה רק לחם

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

_____

_____

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

_____

_____

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

א. ניסיון הונאה ב. הודעה סבירה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

א. 50 ₪ ב. 157.63 ₪ ג. 150 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

א. 1,150 ₪ ב. 1,157.63 ₪ ג. 1,015 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

א. בפשוטה הריבית תמיד גבוהה יותר

ב. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה ג. בדריבית אין קרן

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים ב. 72 שנים ג. 6 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

א. כל בנק קובע כרצונו פעם בשנה

ב. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז ג. תמיד 10%

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

א. 4% ב. 8% ג. 12%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

א. 240 ₪ ב. 120 ₪ ג. 24 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

א. כי שטרות ישנים מתבלים ב. כי בעוד שנה יהיה שקל חדש

ג. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

א. לנהל חשבונות לתלמידים ב. שמירה על יציבות המחירים

ג. להרוויח כמה שיותר

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

א. גביית מסים ב. קביעת המשכורות ג. קביעת הריבית במשק

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית ב. להדפיס יותר כסף ג. להוריד ריבית

4. מה זו אינפלציה?

א. ירידה במשכורות ב. עלייה במחיר מוצר אחד

ג. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

א. אין הבדל ב. הבנק המרכזי נותן הלוואות לתלמידים

ג. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

א. ההחזר צפוי לעלות ב. ההלוואות יבוטלו

ג. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. הבנק המרכזי ב. כל בנק מסחרי ג. רשות המסים

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

א. אנשים דוחים קניות והמשק מאט ב. כי אין יותר כסף

ג. כי הכול נהיה חינם

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?

_____

_____

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?

_____

_____

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה? ב. האם יש הנחה של היום?

ג. כמה חברים כבר קנו?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?

א. אפקט העדר ב. עיגון ג. עלות שקועה

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

א. הטיית אישור ב. ביטחון יתר ג. עלות שקועה

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

א. 1 ק"ג ב־32 ₪ ב. 500 גרם ב־15 ₪ ג. שווה

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...

א. מחיר ליחידה ב. גובה העיניים ג. מחסור ודחיפות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?

א. עונים להודעה ב. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי

ג. לוחצים כי זה סכום קטן

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?

א. מקריאים את הקוד ב. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי

ג. שולחים את הקוד בהודעה

8. מה הופך סיסמה לחזקה?

א. תאריך הלידה שלי ב. המילה "סיסמה" ג. אורך, ושונה לכל חשבון

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

לכל שאלה כתובה התשובה הנכונה. הסבירו במשפט אחד או שניים למה היא נכונה.

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

_____

_____

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

_____

_____

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

כתבו בכל ריבוע את מספר השלב לפי הסדר הנכון.

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון
	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב
	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
	רושמים את ההכנסות החודשיות

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?
	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין
	עוצרים ולא פועלים מיד
	משווים בין המקורות

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

בחרו לפחות שניים וכתבו תשובה מלאה.

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

חזרה מסכמת

שאלות מכל הנושאים – בלי להציץ בחוברת!

1. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. הודעה סבירה ב. ניסיון הונאה

2. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים ב. 20 שנים ג. 72 שנים

3. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. הבנק המרכזי ב. כל בנק מסחרי ג. העירייה

4. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪ ב. 100,000 ₪ ג. 15,000 ₪

משפט משלי

כתבו משפט אחד שמשתמש בשני הפריטים יחד.

1. עלות שקועה + ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"

2. פריים + ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז

בדיקה עצמית

סמנו בעמודה המתאימה:

נושא	אני יודע/ת	כמעט	צריך עוד תרגול
שיעור 1: קבלת החלטות – רציונלי מול רגשי			
שיעור 2: איך מוכרים לנו – סודות הסופר והקניון			
שיעור 3: הונאות צרכניות וצרכנות בטוחה ברשת			
שיעור 4: עוזר דיגיטלי חכם – בינה מלאכותית ככלי לבדיקת כסף			
שיעור 5: הבנק המסחרי – שירותים, אמצעי תשלום ותדפיס חשבון			
שיעור 6: ערך הזמן של הכסף – ריבית פשוטה, ריבית דריבית ופריים			
שיעור 7: הבנק המרכזי – יציבות מחירים ומדיניות ריבית			
שיעור 8: סיכום ופרויקט – בונים משחק פיננסי			
מצגת היחידה – כל השיעורים			
מחשבונים: ריבית פשוטה מול דריבית, הלוואה וחיסכון			
סימולטור: קוראים תדפיס חשבון			
מילון המושגים הפיננסיים			

"מסע הכסף" – ערכת משחק לוח להדפסה			

מה למדתי? מה עדיין קשה לי?

מפתח תשובות למורה – כיתה ט' חנ"מ

שלב א' – מזהים ומתאימים

תרגיל 1: התאמה: הטיות חשיבה ומושגי החלטה

פריט	האות	בן הזוג
1. עיגון	ד	א. מוציאים היום את כל דמי הכיס, למרות שחוסכים לטיול בקיץ
2. אפקט העדר	ג	ב. ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"
3. הטיית ההווה	א	ג. "כל הכיתה קנתה את הנעליים האלה, אז גם אני חייב/ת"
4. שנאת הפסד	ו	ד. "היה 400 ₪, עכשיו רק 199 ₪!" – המחיר הראשון גורם למבצע להיראות מצוין
5. עלות שקועה	ב	ה. קוראים רק ביקורות טובות על הטלפון שכבר החלטנו לקנות
6. הטיית אישור	ה	ו. לא מוכרים כרטיס שלא נשתמש בו, כי "חבל להפסיד" את מה ששילמנו

תרגיל 2: זכות או חובה? מיון פעולות בחשבון

זכות – כסף נכנס	חובה – כסף יוצא
העברה מסבתא ליום הולדת	הוראת קבע לחוג
החזר כספי על מוצר שהוחזר	משיכת מזומן מכספומט
ריבית זכות על פיקדון	חיוב חודשי של כרטיס אשראי
משכורת מעבודה בחופש	עמלת פעולה

תרגיל 3: התאמה: מושגי המפתח של היחידה

פריט	האות	בן הזוג
1. עלות אלטרנטיבית	ג	א. המחיר מחולק בכמות – הדרך להשוות בין אריזות
2. הטיה קוגניטיבית	ו	ב. קוד נוסף מעבר לסיסמה כדי להיכנס לחשבון
3. דחיית סיפוקים	ה	ג. הערך של האפשרות הטובה ביותר שוויתרנו עליה
4. מחיר ליחידה	א	ד. הונאה שמתחזה לגוף מוכר כדי לגנוב פרטים
5. פישינג	ד	ה. ויתור על הנאה עכשיו בשביל תועלת גדולה יותר בהמשך
6. אימות דו־שלבי	ב	ו. טעות חשיבה שחוזרת על עצמה בגלל קיצורי דרך של המוח

שלב ב' – מבינים ובוחרים

תרגיל 4: מה הטריק? משחק טריקים שיווקיים

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה?

ב. כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק?

א. מחיר פסיכולוגי

3. "היה 299 ₪ – עכשיו 149 ₪!" מה הטריק העיקרי כאן?

א. מחיר עוגן

4. ממתקים קטנים מסודרים בדיוק ליד הקופה. למה?

ב. לעודד קנייה של רגע בזמן ההמתנה

5. באתר כתוב: "נשארו רק 2 יחידות! 3 אנשים צופים עכשיו". מה הטריק?

א. מחסור ודחיפות

6. אריזה של 500 גרם ב־15 ₪, ואריזה של 1 ק"ג ב־32 ₪. מה משתלם יותר?

ב. האריזה הקטנה – 3 ₪ ל־100 גרם

7. יוצרת תוכן אהובה ממליצה בהתלהבות על קרם פנים, ובפינה קטנה כתוב "בשיתוף". מה זה?

ב. תוכן ממומן – פרסומת

8. בסופר יש ריח של לחם טרי ומוזיקה רגועה ואיטית. מה המטרה?

א. שנאט ונישאר יותר זמן בחנות

תרגיל 5: מסבירים במילים שלנו

1. בסופר החלב והלחם נמצאים בקצה הרחוק של החנות. למה? התשובה: כדי שנעבור ליד הרבה מוצרים בדרך. למה?

מוצרי יסוד בסוף החנות מאריכים את המסלול – וכך נחשפים ליותר מוצרים ולקניות לא מתוכננות.

2. המחיר על המדף: 19.90 ₪ במקום 20 ₪. איך נקרא הטריק? התשובה: מחיר פסיכולוגי. למה?

מחיר פסיכולוגי: המוח "מעגל למטה" ורואה 19 ולא 20, אף שההפרש הוא 10 אגורות.

תרגיל 6: דג או לא דג? זיהוי הודעות הונאה

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום).

א. ניסיון הונאה

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS."

א. ניסיון הונאה

3. אחרי שהזמנתם בעצמכם באתר מוכר, מגיע מייל עם מספר ההזמנה שלכם ותאריך משלוח, בלי קישור לתשלום.

א. הודעה סבירה

4. שיחת טלפון: "שלום, מדברים מהבנק. יש פעילות חשודה. תקריא/י לי את הקוד שנשלח אליך כדי שנחסום."

א. ניסיון הונאה

5. הודעה מחבר בטלפון חדש: "היי, זה אני, החלפתי מספר. דחוף, תעביר/י לי 300 ₪ עכשיו, אחזיר מחר. אל תספר/י לאף אחד".

ב. ניסיון הונאה

6. מייל "מחברת התקשורת": "החשבון שלך ייחסם היום! עדכן פרטים בכתובת service-secure-update.co" (הכתובת לא דומה לאתר הרשמי).

ב. ניסיון הונאה

7. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

ב. הודעה סבירה

8. מודעה ברשת: "השקעה מובטחת! הפקידו 500 ₪ וקבלו 5,000 ₪ תוך שבוע – בלי סיכון".

א. ניסיון הונאה

תרגיל 7: מסבירים במילים שלנו

1. הודעת טקסט: "החבילה שלך מעוכבת. לתשלום 4.90 ₪ דמי משלוח היכנסו לקישור תוך שעה" (ולא הזמנתם כלום). התשובה: ניסיון הונאה. למה?

סמישינג קלאסי: סכום קטן כדי שלא נחשוד, דחיפות וקישור – המטרה היא לגנוב את פרטי הכרטיס.

2. "זכית באוזניות! כדי לקבל את הפרס שלח/י את הקוד שקיבלת עכשיו ב־SMS." התשובה: ניסיון הונאה. למה?

קוד אימות שנשלח אליכם הוא המפתח לחשבון שלכם – לעולם לא מוסרים אותו, גם לא תמורת "פרס".

תרגיל 8: חידון הריבית: פשוטה, דריבית ופריים

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים?

ג. 150 ₪

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)?

ב. 1,157.63 ₪

3. מה ההבדל המרכזי בין ריבית פשוטה לריבית דריבית?

ב. בדריבית מקבלים ריבית גם על הריבית שנצברה

4. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים

5. איך נקבעת בישראל ריבית הפריים?

ב. ריבית הבנק המרכזי + 1.5 נקודות אחוז

6. הלוואה ב"פריים + 2". אם הפריים הוא 6% (להמחשה), מה ריבית ההלוואה?

ב. 8%

7. לווים 2,000 ₪ לשנה אחת בריבית פשוטה של 12%. כמה ריבית משלמים?

א. 240 ₪

8. למה שקל היום שווה יותר משקל בעוד שנה?

ג. אפשר להרוויח עליו ריבית, והמחירים עלולים לעלות

תרגיל 9: מסבירים במילים שלנו

1. 1,000 ₪ בריבית פשוטה של 5% לשנה, ל־3 שנים. כמה ריבית מקבלים? התשובה: 150 ₪. למה?

1,000 × 0.05 × 3 = 150 ₪.

2. 1,000 ₪ בריבית דריבית של 5% לשנה, ל־3 שנים. מה הסכום הסופי (בעיגול)? התשובה: 1,157.63 ₪. למה?

1,000 × 1.05^3 = 1,157.63 ₪ – יותר מ־1,150 ₪ בגלל ריבית על הריבית.

תרגיל 10: חידון הבנק המרכזי ויציבות המחירים

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי?

ב. שמירה על יציבות המחירים

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי?

ג. קביעת הריבית במשק

3. המחירים במשק עולים מהר מדי. מה הבנק המרכזי צפוי לעשות?

א. להעלות ריבית

4. מה זו אינפלציה?

ג. עלייה כללית ומתמשכת ברמת המחירים

5. מה ההבדל בין הבנק המרכזי לבנק מסחרי?

ג. הבנק המרכזי הוא גוף ציבורי שלא פועל למטרת רווח ולא מנהל חשבונות לציבור

6. הבנק המרכזי הוריד ריבית. מה צפוי לקרות להלוואות בריבית משתנה?

ג. ההחזר החודשי צפוי לרדת

7. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. הבנק המרכזי

8. למה גם דפלציה (ירידת מחירים מתמשכת) מסוכנת?

א. אנשים דוחים קניות והמשק מאט

תרגיל 11: מסבירים במילים שלנו

1. מה המטרה המרכזית של הבנק המרכזי? התשובה: שמירה על יציבות המחירים. למה?

המטרה העיקרית היא יציבות מחירים – אינפלציה נמוכה וצפויה.

2. מה הכלי העיקרי של הבנק המרכזי? התשובה: קביעת הריבית במשק. למה?

הריבית היא הכלי המרכזי – דרכה משפיעים על הלוואות, חיסכון והוצאות.

תרגיל 12: האתגר הגדול – משחק הסיכום הדיגיטלי

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה?

א. על מה אני מוותר/ת אם אקנה?

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה?

א. אפקט העדר

3. מנוי שלא משתמשים בו, אבל ממשיכים "כי כבר שילמנו" – איזו הטיה?

ג. עלות שקועה

4. אריזת 1 ק"ג ב־32 ₪ מול 500 גרם ב־15 ₪. מה משתלם?

ב. 500 גרם ב־15 ₪

5. "נשארו רק 2 יחידות!" – זה טריק של...

ג. מחסור ודחיפות

6. הודעה: "החבילה מעוכבת, שלמו 4.90 ₪ בקישור" – מה עושים?

ב. לא לוחצים, ובודקים בעצמנו באתר הרשמי

7. מישהו "מהבנק" מבקש בטלפון את הקוד שנשלח אליכם. מה עושים?

ב. מנתקים ומתקשרים לבנק במספר הרשמי

8. מה הופך סיסמה לחזקה?

ג. אורך, ושונה לכל חשבון

תרגיל 13: מסבירים במילים שלנו

1. מה עדיף לשאול לפני קנייה גדולה? התשובה: על מה אני מוותר/ת אם אקנה?. למה?

שאלת העלות האלטרנטיבית מזכירה שכל בחירה היא גם ויתור.

2. "כולם בכיתה קנו את זה, אז אני חייב/ת" – איזו הטיה? התשובה: אפקט העדר. למה?

אפקט העדר: עושים מה שכולם עושים, בלי לבדוק אם זה מתאים לנו.

שלב ג' – מיישמים וכותבים

תרגיל 14: בודקים הצעה עם עוזר דיגיטלי – סידור שלבים

1. בודקים הצעת "תשלומים" בעזרת עוזר בינה מלאכותית

4	בודקים את החישוב בעצמנו במחשבון
3	מבקשים מהעוזר להציג את החישוב שלב אחר שלב
1	מורידים מההצעה כל פרט אישי (שם, כרטיס, תעודת זהות)
2	מנסחים בקשה ברורה: תפקיד, הקשר, משימה וצורת תשובה

2. בונים תקציב חודשי בעזרת העוזר

2	רושמים הוצאות קבועות ומשתנות
4	בודקים שהסכומים מסתכמים בהכנסה
3	מבקשים מהעוזר לסדר בטבלה ולהציע חלוקה
1	רושמים את ההכנסות החודשיות

3. קיבלנו מהעוזר "עובדה" שנשמעת מוזרה

2	שואלים את העוזר: על מה זה מבוסס?
3	מחפשים את המידע במקור רשמי ואמין
1	עוצרים ולא פועלים מיד
4	משווים בין המקורות

תרגיל 15: אתגרי כתיבה

1. תארו מצב מהחיים שלכם שבו פעלה עליכם אחת ההטיות. איך הייתם יכולים לעצור אותה?

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. כתבו דוגמה חדשה משלכם להטיית העיגון בחנות או ברשת.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

3. בחרו קנייה עתידית ותכננו אותה לפי מודל 6 השלבים.

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

חזרה מסכמת

1. המורה כותבת בקבוצת הכיתה: "מחר מביאים 20 ₪ לסיור, במזומן, למזכירות".

א. הודעה סבירה

2. לפי כלל ה־72, בריבית של 6% לשנה, בערך תוך כמה שנים הכסף יוכפל?

א. 12 שנים

3. מי מנפיק את השטרות והמטבעות במדינה?

א. הבנק המרכזי

4. 10,000 ₪ ל־20 שנה ב־5% לשנה: בריבית פשוטה מגיעים ל־20,000 ₪. בריבית דריבית בערך...

א. 26,533 ₪

משפט משלי

1. עלות שקועה + ממשיכים לשלם על מנוי לא נחוץ רק כי "כבר שילמנו חצי שנה"

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

2. פריים + ריבית בסיס: ריבית הבנק המרכזי ועוד 1.5 נקודות אחוז

תשובה אישית – בודקים נימוק ודוגמה.

כסף בראש · יצרה: רוית ראש בן ישי · https://chinuch-finansi-tet-shiurim.sites.tab.bot/